

معرفی کتاب‌ها و نشریات جغرافیایی

دکتر سیدمهدی موسی کاظمی
استادیار دانشگاه پیام نور

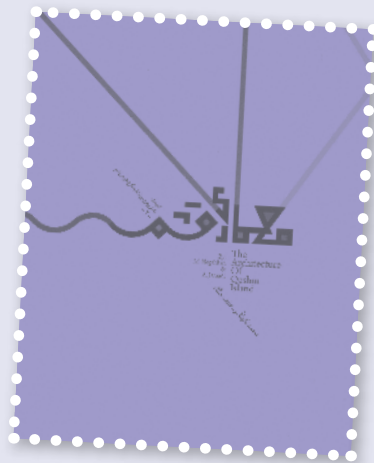
دومین اطلس جغرافیایی دوره قاجار، شامل نقشه‌های ایران، تهران و قاره‌های جهان متعلق به ۱۲۰ سال پیش.
دومین اطلس جغرافیایی دوره قاجاریه به اهتمام آقایان **دکتر جواد صفی‌نژاد**، **مهندس غلامرضا سبحان** و **مهندس سعید بختیاری** تألیف شده است. **نشر دنیای جغرافیایی سبحان** در تیرماه ۱۳۹۱ این کتاب را منتشر کرد. این اطلس با موضوع جغرافیای تاریخی ایران شامل نقشه‌های ایران، تهران و قاره‌های جهان در سال‌های ۱۳۱۹ ق (۱۹۰۱ میلادی) است که مهندس محمدرضا مهندس (مهندس الملک) آن‌ها را تولید کرده است. این اطلس در ۴۸ صفحه دارای نقشه‌های رنگی و دومین اطلس از سری سه‌گانه اطلس‌هایی است که دنیای جغرافیایی سبحان چاپ کرده است. در مقدمه کتاب آمده است: «با وجود اینکه این کتاب دومین اطلس جغرافیایی دوره قاجار است، اما قبلاً اطلس اول و سوم

معماری قشم؛ کتابخانه دانش بومی و میراث فرهنگی و طبیعی قشم
کتاب **معماری قشم**، نوشته **محمد نگهبان** و **عارف جمادی** است. نشر ماه و ما چاپ نخست آن را در سال ۱۳۹۱ منتشر کرد. مؤلفان با بیان اینکه یکی از عوامل پیونددهنده بین نسل حاضر و گذشته، معماری است، کوشیده‌اند ضمن ارائه برخی از ویژگی‌های معماری جزیره قشم و مکان‌هایی که از نظر برخی کارشناسان پنهان مانده است، این جزیره را در قالب یک کار پژوهشی معرفی کنند. در مجموع، این کتاب حاصل مشاهدات مؤلفان بوده و در ۱۱۲ صفحه و ۶ فصل با عناوین زیر به رشته تحریر درآمده است:

- ویژگی‌های کلی جزیره قشم؛
- عوامل مؤثر در چگونگی پراکنش و بافت روستاهای جزیره قشم؛
- معماری آیینی؛
- آب و معماری جزیره قشم؛
- معماری جزیره قشم؛

منتشر شده است. چاپ این اطلس با هدف انتشار کتاب‌ها و نقشه‌های جغرافیای تاریخی بوده است که از زمان تأسیس مدرسه دارالفنون و در عصری [بوده‌اند] که تعدادی محدود به چاپ رسیده و بسیار کمیاب و نایاب‌اند.» این اثر برای علاقه‌مندان و اهل مطالعه و تحقیق و دانشجویان رشته جغرافیا و کارتوگرافی که به موضوعات جغرافیای تاریخی علاقه دارند، منبعی ارزشمند به‌شمار می‌آید.

- نمونه‌های برجسته معماری قشم؛
کتاب حاضر از مجموعه کتاب‌های نوشته‌شده در زمینه دانش بومی و میراث فرهنگی کشور به‌شمار می‌رود و ویژگی برجسته آن استفاده از مشاهدات میدانی و بیان آن‌ها همراه با طرح، عکس و تصویر است.

OGU)، انجمن جغرافیایی بریتانیا^۱ (GA) شورای ملی آموزش جغرافیا در ایالات متحد آمریکا^۴ (NCGE)، انجمن ایتالیایی معلمان جغرافیا در ایتالیا^۵ (AIIG) و انجمن اروپایی جغرافی دانان^۶ (EUROGEO) پشتیبانی می‌شود و سه شماره از آن در سال انتشار می‌یابد.

سردبیر آن **پروفیسور ایوب آرتوولی**^۷ از دانشگاه اسکس شهر عثمان قاضی در ترکیه است. هیئت تحریریه مجله از کشورهای بریتانیا، آمریکا و سنگاپورند.

از نظر موضوعی، مقالات مجله در زمره عناوینی چون روش‌های آموزش و یادگیری، مهارت‌های جغرافیایی، مهارت‌های مطالعه جغرافیا، آموزش معلمان، دوره‌های آموزشی و کتاب‌های درسی طبقه‌بندی می‌شوند. فهرست مقالات شماره ۲ از دوره دوم در سال ۲۰۱۲ عبارت است از:

- سخن سردبیر / ایوب آرتوولی.
- بررسی تمرین کلاسی تکنیک‌های آموزشی مولد معلم جغرافیا در دوره متوسطه در مالزی / محمد زهیر احمد و دیگران.
- از هوش فضایی تا توانایی‌ها و ظرفیت‌های فضایی؛ نتایج تحقیقات جغرافیایی کاربردی در مدارس ایتالیا / امیلیا سارنو.
- مطالبی در مورد اسلام در کتاب‌های درسی جغرافیایی مجارستان / سوتسا چزار و تاماس واتی.
- تحلیل رفتار اطلاعات معلمان جغرافیا در یک کشور در حال توسعه آفریقای (کشور لسوتو) / کنستانس بیتسو.
- طرح مدرسه / باغ ایجاد کنیم؛ یک پروژه مشارکتی در زمینه توسعه پایدار مدرسه پرستاری در پادوا / لورنا لوکا و دیگران.
- نقد و بررسی کتاب.

پی‌نوشت

1. Review of International Geographical Education Online (RIGEO)
2. Eskisehir Osmangazi University
3. The Geographical Association in United Kingdom
4. The National Council for Geographic Education in USA
5. Italian Association of Geography Teachers in Italy
6. European Association of Geographers
7. Eyüp ARTVİNLİ

مسجد کبود؛ فیروزه اسلام

کتاب مسجد کبود (فیروزه اسلام) با موضوع شهر تبریز و آثار تاریخی آن نوشته شده است. آقایان **مهندس غلامرضا سحاب و محمدهادی خسروی** آن را تألیف کرده و نشر دنیای جغرافیایی سحاب آن را در چهل صفحه به صورت رنگی در تیرماه ۱۳۹۱ منتشر ساخته است. از ویژگی‌های این اثر، استفاده از تصاویر رنگی به جای متون طولانی و خسته‌کننده است که در عین زیبایی بخشیدن به آن، موجب تسهیل در درک مخاطب می‌شود؛ چیزی که در آثار موجود و مشابه به‌ندرت به آن برمی‌خوریم. در این کتاب، از مسجد کبود تبریز در اسناد بسیار موثق از محققان و جهانگردان به‌عنوان درانه‌ای یاد شده است. مسجد کبود تبریز با معماری خاص خود، نه تنها به‌عنوان یک بنای مذهبی - تاریخی، بلکه به‌عنوان یک دانشگاه بزرگ برای علاقه‌مندان به موضوعات جغرافیایی تاریخی و سبک

معماری آذری با طراحی تحسین برانگیز و کاشی کاری‌های منحصر به فرد خود معرفی شده است. از جمله ویژگی‌های این اطلس، معرفی وبگاه موزه گورستان عصر آهن در تبریز است که در شمال شرقی بنای مسجد کبود قرار دارد. این نوع موزه که برای اولین بار در ایران طراحی شده به شکل طبیعی در محوطه کاوش‌های باستان‌شناسی برپا شده است و در آن آثار کشف شده بدون تغییر به نمایش درمی‌آیند. بخشی از این اطلس به ارائه تصاویری از این موزه گورستان اختصاص یافته است.

مجله الکترونیکی ری جنو (مجله آموزش جغرافیایی بین‌المللی بر خط آنلاین) (RIGEO)^۱

این مجله با هدف ارائه موضوعاتی در زمینه روش‌های جدید آموزش و یادگیری، مهارت‌های جغرافیایی کاربردی، آموزش معلمان، دوره‌های آموزشی و کتاب‌های درسی در همه جنبه‌های آموزش جغرافیا به دنبال ایجاد پل ارتباطی بین معلمان جغرافیا، پژوهشگران، سیاست‌گذاران و دست‌اندرکاران در خصوص نظریه‌ها و شیوه‌های یادگیری، آموزش، تعلیم و تربیت، برنامه‌ریزی درسی، کتاب‌های درسی و غیره در آموزش جغرافیا تولید شده است.

این مجله یک نشریه الکترونیکی بر خط با دسترسی رایگان است که از سوی دانشگاه اسکیشهر عثمان قاضی^۲ در ترکیه (- E